

Őszi témahéttérvek 4.

Márton nap

2021. november 4 - 12.

Kiemeltem fejlesztendő képességek:

- ❖ tolerancia, elfogadás, segítségnyújtás

1. Tök, tökmag, (kukorica)

Játék	Munka
Tökmag kereső (csipeszes játék) Formakirakó (tök, térképtű, gumi) Mi van a zsákban? Építmények kukoricából	Kukoricamorzsolás Sütőtök sütés Sütőtök lekvár készítése
Környezővilág	Matematikai tartalmak
Az ehető és díszitök Kukorica részei, kukorica hajtatas	Nyitott és zárt vonalak Számlálás
Mozgás	Ének-zene-tánc
Célba gurítás tökkel Tökfogó	Ritmusjátékok tökmaggal, kukoricával
Mese, vers, mondóka	Alkotómunka
Nyelvtörők Sütőben a tökmag	Felületfestés Mintázás
Beszélgetőkör játéka	Nagyobbak feladata
Mozgásutánzó játék Töklopó	Számlépcső építése tökmaggal Hallásfejlesztő játék

Ötletelő:

Tökmagkereső: A világító asztalt megtöltjük kukoricával és színesre festett tökmaggal.

A tökmagokat színenként, csipesszel tálba kell szedni

Mi van a zsákban? Egy-egy kizsákba beleteszünk tollat, kukoricát, tökmagot, napraforgómagot, babot, lencsét... A gyerekeknek tapintás alapján ki kell találni, hogy melyik zsákban, mi is van.

Tökfogó (Ki lesz a tökkelütött?): A fogónál van egy kis tök és futás előtt azt mondja: „Este virágozik a tök, én a fejedre ütök”. Akit megfog annak a fejét „megkocintja” a tökkel és az azt kiabálja: „Égszakadás, földindulás, fejemen egy koppanás. Én vagyok a fogó!”

Mozgásutánzó: A gyerekek vonalban állnak egymás mellett. Az első kiáll a többiek elé, és mozgásokat mutat, amit utánozni kell. Amikor a többiek más „mutatót” akarnak, akkor azt

mondják: „Tejbekása lipitylotty, tökkáposzta kapaszkodj!”, akkor a „mutató” a sor végére megy, és azt mondja “Hazamegyek, hazamegyek, tököt eszek.” és a következő gyerek mutat.

Töklopó: A gyerekek kört alkotnak, középre teszünk egy nagyobb tököt, melyet egy gyerek - a csősz - bekötött vagy lehajtott fejjel vigyáz. A körben állók/ülők közül mutatással kiválasztjuk az ördögöket, akiknek el kell lopniuk a tököt úgy, hogy nesztelenül közelítik meg a csőszt. Abban az esetben, ha a csősz neszt hall, abba az irányba mutat ahonnan a hangot hallotta, ha helyes az irány, akkor a mutatott ördög megáll, ha nem helyes, akkor mind a 3 játékos tovább mehet, leül ott, ahol éppen tart. A többiek tovább lopakodnak. Amennyiben mind a három játékost kiejti a csősz, továbbra is ő marad a tök mellett és új ördögöket választunk. Az új csősz az lesz, aki elsőnek megérinti a tököt.

Fehércsokis süttők lekvár recept:

Hozzávalók:

- 80 dkg süttőtökpüré (sütve, hámozva, összetörve)
- 20 dkg cukor
- 1 tábla fehér csokoládé
- $\frac{1}{2}$ teáskanál zselatin

A hozzávalókat összekeverjük egy lábasban. Érdeemes a fehér csokit vízgőz felett felolvasztani, és így hozzáadni a tökhöz, mert sokkal kevesebb ideig kell kavargatni a krémet, kb. 10 percig. Az elkészült krémet üvegekbe töltjük, majd lezárás után pár percre fejjel lefelé fordítjuk az üvegeket, így tartós lesz!

Tökmagpirítás:

A tökből a tökmagokat legegyszerűbb kanállal kiszedni, viszont ilyenkor természetesen velük jön a tökmag húsából is egy kevés, illetve a tök "szálas" belseje. Tegyük az egészet egy szűrőbe, és csapnál, folyó víz alatt dörzsöljük ki ujjal a magokat, válasszuk le őket a húsról. Következő lépésben egy tálat töltsünk meg a két harmadáig vízzel, majd adjuk hozzá a magokat, és utána annyi só, hogy az edény teli legyen. A vizet keverjük el minél alaposabban a sóval, majd hagyjuk állni a magokat 12-48 órán át a vízben. Ezután öntsük ki az összes vizet a tálból, a tökmagokat pedig papírtörlőn szárítsuk meg. Ha szárazok, akkor nekiláthatunk fűszerezni: sózzuk meg őket egy kicsit, majd a végén egy bögre tökmaghoz kb. egy evőkanál olajat adjunk hozzá, és alaposan forgassuk meg benne a magokat. A sütés része nem túl bonyolult sütőpapírral bélelt tepsiben betesszük a magokat egy 200 fokra előmelegített sütőbe, majd 45 percig sütjük őket, amíg meg nem barnultak - kb. 45 perc. Fontos, hogy ne hagyjuk leégni őket, ezért 5-10 percenként rázogassuk át őket. Ha kész vannak, kicsit hagyjuk kihűlni őket.

Versek, nyelvtörők

„Sütőben a tökmag, befűtöttünk tegnap.	„Öt ördög öt tököt gödörbe dögönyöz.”
--	---------------------------------------

Ripeg - ropog, zeng a nád, szél röpíti víg dalát.

Ég öt éjjel, öt nap, odasül a tökmag.”

„Tökkelütött ördög töméntelen tökmagot tarisznyába tömköd.”

Tökös fülelős

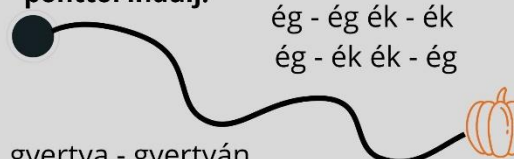
Egyforma vagy nem egyforma, amit mondok? Ha egyformának hallod, vezesd végig az ujjad a vonalon! A ponttól indulj!

- ősz - ős, ős - ősz, ősz - ősz, ős - ős
- tok - tök, tök - tök, tök - tok, tok - tok
- kés - kész, kés - kés, kész - kés, kész - kész
- lámpa - lámpa, lámpa - rámpa, rámpa - rámpa, rámpa - lámpa

Tökös fülelős 2.

Egyforma vagy nem egyforma, amit mondok? Ha egyformának hallod, vezesd végig az ujjad a vonalon! A ponttól indulj!

- ég - ég ék - ék
- ég - ék ék - ég
- gyertya - gyertyán
- gyertya - gyertya
- gyertyán - gyertya
- gyertyán - gyertyán
- faragás - farakás
- farakás - farakás
- faragás - faragás
- farakás - faragás

2. Liba, libatoll

Játék	Munka
Kézügyesség fejlesztő játék	Libatepertő sütés
Környezõvilág	Matematikai tartalmak
A baromfiudvar lakói	Egyenes, görbe, nyitott, zárt vonalak
Mozgás	Ének-zene-tánc
Liba, liba, gácsér! Rétibe és Kapiba	Gyorsuló, lassuló ritmus, mozgás Gyertek haza ludaim! A gúnárom elveszett
Mese, vers, mondóka	Alkotómunka
Gi-gá, gí-gá gúnárom	Rajzolás kukoricadarába torzsával, festés libatollal Ablakkép festése tenyérlenomattal
Beszélgetőkör játéka	Nagyobbak feladata

Libakereső Játékok tollal	Szövéskukoricacsuhéval, szalaggal Feladatlap
------------------------------	---

Ötletelő:

Liba, liba, liba, gácsér (gyorsaságot fejlesztő fogójáték): A gyermekek körben állnak. Egy gyermek a körön kívül sétál, és megérinti annak a vállát, aki mögött elhaladt, és azt mondja: liba, liba... Akire gácsért mond, az kergeti meg őt a körön kívül. A kör megkerülésével beáll a gácsér helyére.

Rétibe és Kapiba, nagy fűbe jár a liba

Mond meg édes gúnárom, lesz-e zsiba a nyáron?

Lesz, lesz, ha a fene meg nem esz.

A gyermekek egymás háta mögött állva ("libasorban") megfogják az előttük álló vállát/derekeit és vonulás közben énekelik. A "Lesz, lesz, ha a fene meg nem esz" résznél megállnak, tapsolnak és a legvégén egy ugrással irányt váltanak, így aki a legutolsó volt a sorban, az lesz a vezető.

Libakereső (hallásfejlesztő játék): A gyerekek félkörben állnak és megbeszéljük velük, hogy milyen állatok laknak a baromfiudvarban és melyiknek milyen a hangja. Ezek után kiválasztunk egy gazdát, gazdasszonyt, akinek elveszett az egyszem libája. Ezt a játékot kiküldjük a teremből. A többiek közül kiválasztunk egy libát, aki gágogni fog, a többiek pedig eldönthetik, hogy melyik baromfi hangját fogják utánozni. Amikor ezt mindenki kitalálta, háttal fordulnak és a következő mondókéval hívják be a gazdát:

„Gá-gá, ez a liba hangja,
legszebb lúd a faluba,
tolla fehér, csőre sárga,
büszke hosszú lúdneyakára.”

A gazda egy előre kijelölt ponton megáll és a hallott hangok alapján rámutat arra a háttal állóra, aki szerinte a gyerekek közül a libát utánozza. (ha sikerül eltalálnia, akkor a libából lesz a következő gazda, ha nem, akkor a félkörön belül a többi játszó gyerek háta mögött sétálva kell megkeresnie).

Repül a madártoll! (mozgásos szabályjáték): A gyerekek körbe állják, az ernyőt megfogják a szélét, amikor kifeszítik, teleszórjuk tollakkal, majd lassan lebegtetve elkezdik mozgatni, amikor az összes toll elszáll, szín szerint lehet keresgélni és visszahozni az ernyőre.

Hol simogat a madártoll? (testkép fejlesztő játék): A gyerekek kényelmesen elhelyezkednek a szőnyegen. Egy erre kiválasztott, ellazulást segítő zeneszó mellett, - becsukott szemmel – próbálják kitalálni, hogy a játékvezető, melyik testrészüket simogatta meg a madártollal.

„Gigá, gigá gúnárom

Elveszett a vásáron.

Vártam majd csak hazajön

Az ablakon beköszön.

De, nem jött meg a betyár

Tepsibe való gúnár.”

Nyelvtörő: „Kilenc kajla liba lába, kalimpál a libabálba”

Mese: Az aranylúd (népmese)

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember és három fia. A legfiatalabbikról mindenki azt gondolta, hogy bolond, és ezért mindig gúnyolták. Úgy hívták őt, hogy Balga.

Egy nap a legidősebb fiú elment az erdőbe tüzelőnek való fáért. Édesanyja csomagolt neki az útra egy darab pástétomot és egy üveg bort. Amint a fiú beért az erdőbe, találkozott egy öregemberrel, aki így szólt hozzá:

- Adj'isten, fiam. Nagyon éhes vagyok és szomjas, adjál nekem egy darab pástétomot, és egy korty bort, kérlek!

- Adjak neked húst és bort? - kérdezte csodálkozva a fiú. -Hiszen ha adok, nekem alig marad belőle! - azzal elment, és otthagya az öreget.

Mikor azonban nekilátott fát vágni, nem telt el sok idő, és csúnyán megsértette a kezét. Nem tehetett mást, mint hazament, hogy bekötözze a sebét.

Másnap a középső fiú indult fáért az erdőbe. Az anyja neki is csomagolt pástétomot és bort. Ő is találkozott az öreggel, aki enni és inni kért tőle, de a középső fiú sem adott neki semmit.

- Dehogyan adok - mondta a fiú. - Minél többet eszel és iszol, annál kevesebb marad nekem. Eridj az utamból! - A fiú továbbment, hogy nekilásson a dolgának. De alighogy belekezdett a favágásba, úgy megütötte a lábát, hogy neki is haza kellett mennie dolgavégezetlenül.

Ekkor a legkisebb fiú odalépett az apjához, és arra kérte, hogy ezúttal ő mehessen el az erdőbe.

- Még a testvéreid is megsérültek, pedig ők értenek a favágáshoz. Jobb lesz, ha itthon maradsz, mert te semmit sem értesz hozzá - mondta az apja.

De Balga addig-addig erősködött, míg végül az apja beleegyezett, hogy elmenjen az erdőbe. „Majd tanul a saját kárán!”- gondolta magában.

Balgának is adott útravalót az anyja: száraz kenyeret és savanyú sört.

Amint a fiú beért az erdőbe, útjába került az öregember, aki tőle is kért egy kis húst és egy kis bort.

- Nekem csak száraz kenyerem és savanyú söröm van - mondta Balga -, de ha megfelel, akkor szívesen adok belőle, és megehetjük együtt.

Le is ültek, és nekiláttak falatozni. Ám amint a fiú elővette a száraz kenyeret, az pástétommá változott, a savanyú sörből pedig finom bor lett. Miután jót ettek-ittak, az öreg így szólt a fiúhoz:

- Amiért ilyen jó szíved van, és hajlandó voltál megosztani velem ételed-italod, cserébe én is adok neked valamit. Amott áll egy öreg fa, vágd ki, és találni fogsz valamit a gyökerénél. Az öreg ezután elköszönt, és elment.

Balga úgy is tett, ahogy az öreg mondta, kivágta a fát, a gyökerénél talált egy üreget, az üregben pedig egy ludat, aminek a tolla színaranyból volt.

Balga fogta a libát, és elindult vele hazafelé. Útközben megállt egy fogadónál, hogy ott töltsze az éjszakát. A kocsmárosnak volt három lánya, és mikor megpillantották az aranytollú libát, alig várták, hogy közelebből is megcsodálhassák a pompás madarat, és szerettek volna megkaparintani legalább egy farktollat is belőle.

Alig várták, hogy Balga elaludjon, a legidősebb lány máris odament a libához. Megragadta a szárnyait, ám abban a pillanatban hozzáragadt, olyan erősen, hogy sehogy sem bírta levenni róla a kezét. Jött a középső lány is, hogy tollat lopjon, de amint hozzáért a nővéréhez, ő is oda ragadt. Ekkor érkezett a legfiatalabb lány. A testvérei hiába figyelmeztették, hogy ne jöjjön közelebb, ő is odalépett, és abban a pillanatban, hogy hozzáért a testvéréhez, többé ő se szabadult, mintha csak ragasztóba nyúlt volna.

Másnap Balga fogta a madarat, a hóna alá kapta, és folytatta az útját hazafelé. Mit sem törődött a három lánnyal, akik a nyomában siettek, mert bizony továbbra is szorosan oda voltak tapadva az állathoz. Így akár akarták, akár nem, Balgával kellett tartaniuk.

Mikor a fiú, mögötte a lányokkal, egy mezőn haladt át, megpillantotta őket egy plébános, aki így kiáltott fel:

- Nem szégyelli magát ez a három lány, hogy így futnak egy fiú után!

Odasietett hozzájuk, megfogta a legfiatalabb lány kezét, hogy elhúzza onnan. Balszerencséjére, mert ő is hozzájuk ragadt.

Ekkor látta meg őket a pap segédje, aki utánuk kiáltott:

- Hová-hová plébános úr?! Ma még lesz egy keresztelő a templomban!

A segéd szaladt utánuk, megfogta a plébánost, ám ekkor ő is csapdába esett, és kénytelen volt követni a többieket.

Ahogy így mendegélt a „kis csapat”, szembejött velük két megtermett legény. A plébánosnak több se kellett, teli torokból kiáltva kérte őket, hogy segítsenek neki. Na, aztán ezt hiába kérte, mert amint a két legény megfogta őket, már oda is ragadtak, és immáron Balga mögött már heten voltak összeragadva.

Balga azonban gondolt egyet. Úgy érezte, hogy még nem látott eleget a világból, és ha már úgyis úton van, előbb szétnéz, mielőtt hazamenne. Hamarosan eljutott egy városba, ahol egy király uralkodott. Ennek a királynak volt egy lánya, aki annyira rosszkedvű és komoly volt, hogy még soha senki nem bírta megnevetetni. Ezért a király kihirdette, hogy ahhoz adja feleségül, aki képes őt megnevetetni. Mikor Balga ezt megtudta, a királylány elé ment az aranylúddal, és mind a hét emberrel, aki hozzá volt ragadva. A királylány amint

meglátta őket, ahogy egymás sarkán lépkednek összetapadva, olyan nevetésben tört ki, hogy alig bírta abbahagyni.

A király ígéretéhez híven férjül adta lányát Balgához, aki megörökölte a királyságot is, és boldogan éltek, míg meg nem haltak.

És mi történt az aranylúddal? Arról bizony sosem hallottam többé!

3. Szent Márton legendája

Játék	Munka
Szerepjáték (lovas katona) Várépítő játékok építőjátékból és újra hasznosítható alapanyagokból Játékok fénnel és árnyékkal	Püspökkenyér sütése Rétes sütés
Környezővilág	Matematikai tartalmak
Mozgás	Ének-zene-tánc
Márton vesszője (fogójáték)	Szent Márton a hóban lovagol Lovagoltatók ismétlése
Mese, vers, mondóka	Alkotómunka
Szent Márton legendája Aranytallérok	Márton vesszőkötés, fonaltekerés Lámpáskészítés „Aranytallérok” készítése vékony fémlmezéből lyukasztással Kardok, lovak barkácsolása
Beszélgetőkör játécai	Nagyobbak feladata
Beszélgetés: Kinek, miben, mikor és hogyan lehet segíteni? Mit is jelent az a szó, hogy szegénység, segítség...? Ki van a lepel alatt?	Történet időrendi sorrendje

Ötletelő:

Márton vesszője (fogójáték): Kijelöljük a játékteret és annak az egyik részét libaólnak.

Kiválasztunk egy gazdát, akinek a libái széjjel repültek és vissza kell terelnie őket az ólba.

„A gúnárom elveszett,
Keresésére megyek,
Nincsen annak más jegye,
Szárnya, tolla fekete.”

A mondóka (ének) végén a gazda el kezdi kergetni a libákat és akit megérint a vesszőjével, annak be kell mennie a libaólnak kijelölt területre.

Márton köpenye (megfigyelést fejlesztő játék): A gyerekek körben ülnek. a textileket, kiterítjük középre. Egy gyereket kiküldünk a teremből. ha már jól megnézte, hogy kik vannak a játszókörben. Az egyik textil alá elbújtatjuk Mártont, a másik alá a koldust. A kint lévő gyereket visszahívjuk és csak a megfigyelése alapján ki kell találnia, hogy kik vannak a köpönyeg alatt, (ha nem sikerül, kkor a köpönyeg alatt lévő gyerekek egy-egy testrészüket kidughatják a lepel alól.)

Márton legendája

Élt egyszer, réges-régen Pannóniában, Savaria városában egy fiú, akit Mártonnak hívtak. Amikor felcseperedett, beállt a római hadseregbe katonának. Büszke lován gyakran kilovagolt, s ha ellenség közé került, fényes kardját megforgatva harcra szállt. Lovaglásai során sok szegény emberrel találkozott. Egyiknek ruhája nem volt, másiknak cipője, harmadiknak élelme. Márton segített, akinek tudott. Egyszer egy hideg téli napon egy csaknem mezítelen koldussal találkozott; didergett, vacogott szegény a süvítő szélben. Márton megsajnálta, s mert jó szíve volt, előkapta kardját, egy suhintással kettévágta fényes köpönyegét. Egyik felét a koldusnak adta, hogy ne fázzon. A társai, mikor ezt

meglátták, kicsúfolták: - Nézzétek, milyen bolond, képes szétvágni ezt a szép köpenyt, hogy egy koldusnak adja! Hová tetted az eszed? Márton azonban nem törődött a gúnyolódással. Leült egy sarokba, és hamarosan elaludt. Álmában megjelent az Isten, és így szólt hozzá: - Látom, jó ember vagy, Márton. Ha szépen élsz, beveszlek az én seregembe. Segítsd a szegényeket, gyógyítsd a betegeket, légy hozzájuk továbbra is jó szívvel. De a harcot fejezd be, a kardot tedd le, nem kell több véröntás. Másnap Márton odaállt a kapitány elé, és így szólt: - Én már többé kardot a kezembe nem veszek, mert Isten seregébe akarok beállni! Attól fogva kard nélkül lovagolt. Kard helyett Kereszt volt a kezében, s ha az ellenség meglátta a magasra emelt keresztet, leborult elé és megadta magát. Később kilépett a hadseregből, hogy még több ideje legyen segíteni a szegényeken. Adományokat gyűjtött, kórházakat épített, és gyógyította a szegényeket. Vándorlásai során elért Franciaországba, Tours városába. Volt ott egy nagy templom, amit Apátságoknak neveztek. Annak az apátságoknak már nagyon öreg volt a püspöke, és nemsokára meg is halt. Új püspökre volt szükség. Vajon ki legyen az? Legyen Márton - gondolták az emberek, mert szerették őt. Márton pedig egyre gyakrabban álmodta azt, hogy püspöki ruhában áll, és szembeszáll a pogányokkal, akik nem hisznek Istenben. Ő azonban nem akart püspök lenni, mert jobban szerette az egyszerű életet. Így aztán körül nézett, hová is bújjon, hogy ne találják meg. Hirtelen eszébe jutott: - A libák! Elbújok a libák közé, ott nem talál rám senki. De az emberek csak jöttek, és a nevét kiáltozták. Márton csak lapult a szűk libaólban, s várta, hogy elmenjenek onnan. A libák azonban gágogni kezdtek. Egyre hangosabban és hangosabban gágogtak, míg az emberek végre felfigyeltek rájuk: ©magyarrahangolva Dóczi Ilona - Mi lehet ez a nagy gágogás? Nézzük meg! Így aztán megtalálták Mártont. Ő előbújt, s homlokán egy csillag ragyogott. Az emberek ámulva nézték, és egy emberként kiáltottak fel: - Éljen a püspök! Éljen Tours új püspöke! Mártont tehát püspökké választották, a libákat pedig, akik elárulták őt, még aznap este megsütötték, és megették. Márton sokáig élt, és sok szegény emberen segített. Amikor meghalt, a koporsóját kivitték a temetőbe. Elterjedt a híre, hogy amerre viszik őt, azon az úton minden beteg meggyógyul. Két vak koldus éppen arrafelé ment, egyenesen szembetalálkozott a menettel, ami a koporsót vitte. S lássatok csodát! Ahogy a menet melléjük ért, az egyik felkiáltott: - Látok! Látok! Csoda történt! Visszatért a szemem

világa! Attól kezdve az emberek mindenfelé szobrokat, templomokat építettek az ő tiszteletére és hittek abban, hogy ezek megvédik őket a bajtól. Márton napján pedig azóta is libasültet esznek, és azt tartják: „Aki Márton napkor libát nem eszik, egész éven át éhezik!” A libasült mellé pedig akkora rétest nyújtanak, amekkora az a köpönyeg volt, amit kardjával kettévágott.

Csillagtallérok

Volt egyszer egy kisleány...

apja-anyja meghalt, és olyan szegény volt, hogy szobácskája sem volt, ahol ellakhatott volna, és ágyacskája sem volt, ahol megalhatott volna; végül egyebe sem maradt, csak a ruhanemű, amit viselt és egy darab kenyér, amit irgalomból adott neki valaki. Mégis jó volt és jámbor. És mert az egész világtól elhagyatva volt, bizodalmát a Jóistenbe vetvén, kiment a mezőre. Ott egy szegény emberrel találkozott, és az így szólt:

- Ah, adj ennem valamit, nagyon éhes vagyok.

A leányka pedig odaadta neki azt a kis darab kenyeret, amije volt, mondván:

- Áldjon meg az Isten!, azzal továbbment.

Aztán jött egy gyermek, az így jajgatott:

- Jaj, de fázik a fejem; adj valamit, hogy betakarhassam!

A leányka levette a sapkáját, és a gyermeknek adta. S hogy tovább ment egy darabig, jött egy másik gyermek, annak mellénykéje nem volt, azért fázott, a leányka pedig odaadta neki az övét, s hogy még tovább ment, egy gyermek szoknyát kért tőle, s annak is odaadta a sajátját Végül egy erdőbe ért és addigra már besötétedett, és akkor jött még egy gyermek, és kért egy ingecskét, és a jámbor leány azt gondolta: „Sötét éjszaka van, úgysem lát senki, bizony odaadhatod az ingedet is”, és levetette az ingét, és azt is odaadta. És ahogy ott állt, és immár végképp semmije sem volt, egyszerre csak hullani kezdtek az égből a csillagok, és megannyi fényes pengő tallér voltak; s habár elajándékozta az ingét, nos egyszerre csak új ing volt rajta, mégpedig a legfinomabb lenvászonból. Akkor pedig az ingecskéjébe gyűjtötte a tallérokat, és gazdag volt, amíg csak élt.